

УДК 316.7:316.42:81`27

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-7\(25\)-333-344](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-7(25)-333-344)

Костючок Петро Леонтійович кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри етнології і археології, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, вул. Шевченка, 57, м. Івано-Франківськ, 76018, <https://orcid.org/0000-0001-8719-8723>

Шевченко Оксана Анатоліївна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології, спеціальної освіти та здоров'я людини, Миколаївський інститут розвитку людини Університету "Україна", вул. 2 Військова, 22, м. Миколаїв, 54003, <https://orcid.org/0009-0009-3027-4778>

Кандюк-Лебідь Світлана Володимирівна директор, Миколаївський фаховий коледж Університету "Україна", вул. 2 Військова, 22, м. Миколаїв, 54003, <https://orcid.org/0000-0002-8286-1060>

ВПЛИВ ПРОЦЕСІВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА ЗБЕРЕЖЕННЯ І ДИНАМІЧНИЙ РОЗВИТОК МОВНОЇ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Анотація. Феномен національної та мовної ідентичності володіє стабільним резонансом у суспільстві та детермінує рівень збереження національної спадщини України. Функціонал освітньої системи, при цьому, вбачається ефективним інструментом впливу. Дослідження присвячене вивченню аспектів впливу глобалізації на розвиток мовної та культурної національної ідентичності в контексті її збереження та динаміки. Проаналізовано специфіку впливу процесів глобалізації на сучасну українську мову. Обґрунтовано високий рівень значущості іншомовної компетентності в суспільному середовищі сьогодення. Доведено необхідність співіснування української та англійської мов у національному просторі. У ході дослідження ідентифіковано низку ключових тенденцій та основних результатів, що вказують на вплив глобалізації на розвиток мовної та культурної національної ідентичності. Особлива увага присвячена феномену мовної інтеграції як процесу стандартизації, уніфікації мовних засобів у різних сферах використання мови. Досліджено специфіку використання та навчання мов (української, англійської) у академічній університетській спільноті, зокрема, за дисциплінами «Українська мова за професійним спрямуванням», «Академічна

українська та англійська мови», «Основи наукових досліджень та академічного письма». На тлі висвітлення інтенсифікації популярності англійської мови та її впливу на культурний обмін, обґрунтовано пріоритетність збереження української мови та її розвитку в умовах глобалізації. Доведено, що глобалізація має дуалістичний характер впливу на розвиток мовної та культурної національної ідентичності. З'ясовано, що нівелювання негативних наслідків глобалізації не слід очікувати від етнографічного та ідеалістичного підґрунтя. Виокремлено основні засади оптимізації сучасних освітніх програм, які повинні позиціонуватись підґрунтям підтримки національно-культурної та мовної ідентичності учасників освітнього процесу. Доведено актуальність проблематики підтримки та розвитку феномену національно-культурної та мовної ідентичності у освітньому середовищі, на тлі необхідності в збереженні етнічних цінностей та національної самобутності в кризових умовах суспільного розвитку. Результати дослідження сприятимуть кращому розумінню та управлінню мовними процесами в умовах глобалізації.

Ключові слова: національна ідентичність, українська мова, глобалізація, англійська мова, вплив, культурна ідентичність, мовна ідентичність.

Kostyuchok Petro Leontiiovich Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Ethnology and Archeology, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Shevchenko St. 57, <https://orcid.org/0000-0001-8719-8723>

Shevchenko Oksana Anatoliivna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Psychology, Special Education and Human Health, Mykolaiv Institute of Human Development of University "Ukraine", St. 2 Viiskova, 22, Mykolaiv, 54003, <https://orcid.org/0009-0009-3027-4778>

Kandiuk-Lebid Svitlana Director, Mykolaiv Professional College of University "Ukraine", St. 2 Viiskova, 22, Mykolaiv, 54003, <https://orcid.org/0000-0002-8286-1060>

THE IMPACT OF GLOBALIZATION ON THE PRESERVATION AND DYNAMIC DEVELOPMENT OF LINGUISTIC AND CULTURAL NATIONAL IDENTITY

Abstract. The phenomenon of national, cultural and linguistic identity has a stable resonance in society and determines the level of preservation of

Ukraine's national heritage. The functionality of the educational system is seen as an effective tool of influence. The research is devoted to the study of aspects of the impact of globalization on the development of linguistic and cultural national identity in the context of its preservation and dynamics. The specifics of the impact of globalization processes on the modern Ukrainian language are analyzed. The high level of significance of foreign language competence in the social environment of today is substantiated. The necessity of coexistence of Ukrainian and English in the national space is proved. The study identifies a number of key trends and main results indicating the impact of globalization on the development of linguistic and cultural national identity. Particular attention is paid to the phenomenon of language integration as a process of standardization, unification of language tools in various spheres of language use. The specifics of the use and teaching of languages (Ukrainian, English) in the academic university community, in particular, in the disciplines "Ukrainian for Professional Purposes", "Academic Ukrainian and English", "Fundamentals of Scientific Research and Academic Writing" are studied. Against the background of highlighting the intensification of the popularity of the English language and its impact on cultural exchange, the priority of preserving the Ukrainian language and its development in the context of globalization is substantiated. It is proved that globalization has a dualistic impact on the development of linguistic and cultural national identity. It is shown that the leveling of the negative effects of globalization should not be expected from ethnographic and idealistic grounds. The basic principles of optimization of modern educational programs are highlighted, which should be positioned as the basis for supporting the national, cultural and linguistic identity of participants in the educational process. The relevance of the issues of support and development of the phenomenon of national-cultural and linguistic identity in the educational environment is proved, against the background of the need to preserve ethnic values and national identity in the crisis conditions of social development. The results of the study will contribute to a better understanding and management of language processes in the context of globalization.

Keywords: national identity, Ukrainian language, globalization, English language, influence, cultural identity, linguistic identity.

Постановка проблеми. Процеси глобалізації чинять суттєвий вплив на розвиток української мови, а також культурної національної ідентичності. На тлі євроінтеграційних процесів Україна позиціонується як сучасна держава з активною інтеграцією в світові суспільно-економічні процеси, що стимулює інтенсифікацію використання іноземних мов, пріоритетно – англійську, в бізнес-процесах і комунікації.

Одним із основних наслідків глобалізації є зближення культур та мов, імплементація їх окремих елементів шляхом інтенсивного інфор-

маційного обміну, позиціонуючи англійську мову інструментом глобальних комунікаційних процесів. Дуалістичний вплив глобалізації на українську мовну та культурно-національну ідентичність проявляється як у поширенні української мови серед закордонних аудиторій, так і впливі іноземних культур на трансформацію її словникового складу і граматики. Окрім того, процеси активної інтеграції та цифровізації зумовлюють динаміку мовних практик та способів спілкування. Із однієї сторони, співіснування декількох національних кодів формує значний імпульс для оновлення та ефективного розвитку української мови, а з іншої – спричиняє явище інтертекстуальності, що розхитує мовну систему.

Глобалізаційні процеси зумовлюють зростання рівня присутності англійської мови в інформаційно-комунікативному просторі України. З огляду на безперервність та зростаючу інтенсивність цього процесу, вивчення аспектів впливу глобалізації на розвиток мовної та культурної національної ідентичності в контексті її збереження та динаміки позиціонується актуальною проблемою в міждисциплінарному контексті.

Феномен національної ідентичності позиціонується як усвідомлення та емоційне становлення суспільства до власної національної незалежності. У національній ідентичності акумулюються менталітет, мова, культура та багато інших особливостей, які роблять націю унікальною. Маркерами культурних ідентитетів виступають культура, історія, спільність походження, релігія, а також, мова як носій вербальної і невербальної інформації. У процесі самоідентифікації нації саме культурним компонентам належить функціонал формування стрижня єдиної етнокультурної системи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі засади формування та розвитку мовної та культурної національної ідентичності позиціонується предметом досліджень ряду сучасних науковців. Наприклад, О. Nazizova [1] зауважує, що сутність її полягає не тільки в спроможності етнічної спільноти творити власну систему світобачення, але й у особистому вмінні кожного її члена реалізуватися в етнонаціональній площині та володіти низкою найважливіших культурно-етнічних національних особливостей.

Ученими О. Авраменко [2], В. Демченко [3] зазначається, що необхідним аспектом формації національно-культурної самосвідомості є виховання любові до феномену рідної державної мови. Водночас, Т. Рожнова [4] та Т. Балашова [5] переконують, що освітні програми з підтримки мовної та культурної національної ідентичності повинні ґрунтуватись на національних ідеалах та етнічній самосвідомості, з врахуванням сучасних вимог інтеграції та глобалізації суспільного середовища.

Проблематиці збереження і розвитку національної ідентичності у мовному та культурному аспектах присвячені праці О. Мельничук [6], М. Гончарова [7], Н. Бондаренко [8]. Учені позиціонують освітню діяльність як дієвий інструмент становлення та підтримки української самобутньої ідентичності в сучасному інтегрованому глобальному середовищі. Трансформація сучасної культурологічно-освітньої парадигми вбачається каталізатором ефективного розвитку мовної та культурної національної ідентичності.

Водночас, алгоритми забезпечення збереження національно-культурної ідентичності із залученням інтегрованих підходів до інноваційних освітніх програм є не до кінця розкритими та потребують більш глибокого вивчення.

Мета статті. Метою дослідження є вивчення аспектів впливу глобалізації на розвиток мовної та культурної національної ідентичності в контексті її збереження та динаміки.

Виклад основного матеріалу. Процеси глобалізації слугують причиною інтенсифікації використання англійської мови у контексті мови міжнародної комунікації. Це призводить до поширення комунікативних практик та збільшення кількості спеціалізованих термінів, що застосовуються в різних сферах суспільного життя. На тлі окреслених процесів українська мова перебуває наразі у процесі адаптації до вимог глобалізованого інтегрованого суспільства, адже володіння англійською на сьогодні позиціонується необхідною передумовою професійної компетентності.

Окрім того, спостерігається активний вплив процесів глобалізації на словниковий склад української мови, котра залишається відкритою до запозичень. Важлива роль, при цьому, належить процесам цифровізації комунікаційних процесів, адже інтернет та соціальні мережі значною мірою формують мовну практику сучасного світу. Це важливо для активного розвитку мовної ідентичності, дозволяючи обирати мову спілкування та активно впливати на формування мовного середовища.

Мовна ідентичність залишається важливою компонентою культурного національного розвитку. Українська мова володіє власними унікальними рисами та функціоналом, які важливо зберегти в умовах глобальних трансформацій. Очевидно, що вплив глобалізації володіє дуалістичним характером. Позитивний вплив глобалізації на розвиток української мови проявляється, першочергово, у поширенні української мови в міжнародній спільноті [9].

Негативний вплив глобалізації на розвиток української мови зумовлюється тим, що позиція англійської як міжнародної мови комунікації призводить до збільшення частоти використання її

українцями з метою спілкування з іноземцями, що може потенційно призвести до витіснення української мови англійською. Іншими негативними наслідками потенційно можуть бути дистанціювання молодого покоління від української культури та мови, зниження рівня мовної грамотності та формування мовних навичок, що може вплинути на збереження мовної ідентичності. Запозичення із англійської мови активно інтегруються в україномовне середовище, провокуючи процес уніфікації мовних норм [10]. Під впливом інтеграції українська мова змушена адаптуватись до нових реалій, створюючи нові слова та вирази для опису нових технологій, явищ та культурних практик.

Водночас, мова позиціонується необхідною передумовою стійкої національної ідентичності. Серед концептів, що входять до опитувальника авторитетного Pew Research Center [11], мова позиціонується у більшості розвинених репрезентативних країн якнайбільш визначальним чинником національної ідентичності (рис.1).

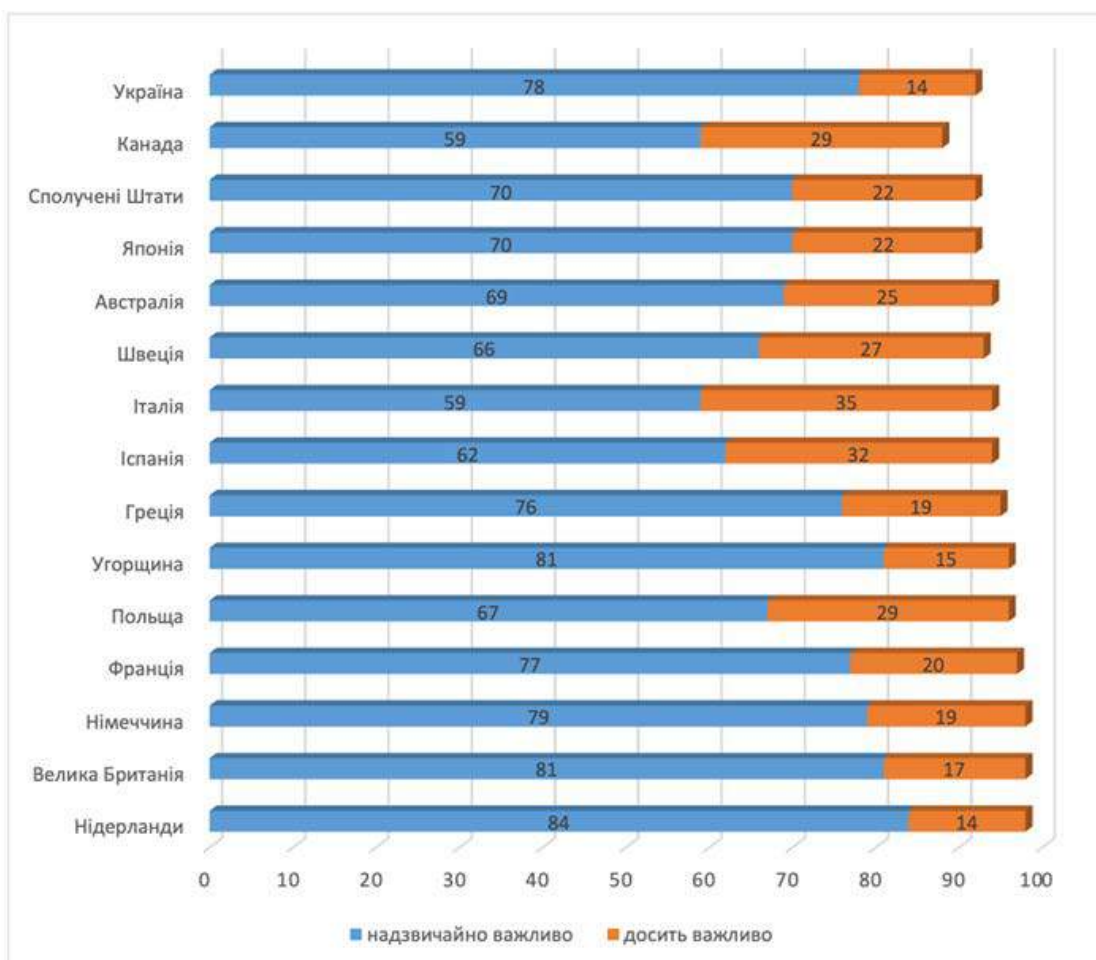

Рисунок 1. Важливість мови для національної ідентичності у розрізі країн світу

Джерело – складено автором на основі [11]

Активна інтеграція англійської мови до українського національного простору зумовлює динаміку її структури у цілому, так як спостерігаються запозичення не тільки окремих лексичних одиниць, але й граматичних традицій, загальної манери мовлення, фонетичних особливостей.

У максимальному практичному вияві англійська глобалізація впливає на такі дискурси, як науковий, де переважна більшість сучасної термінології формується за допомогою запозичень [12].

Особливий резонанс на сьогодні провокують англіцизми, які володіють українськими автентичними еквівалентами, але ці еквіваленти у практиці, зазвичай, не використовуються. Така тенденція спричиняє загрозу втрати національною культурою своєї ідентичності, сприяє розмиванню культур. Очевидно, що поповнення лексичного складу рідної мови іншомовними запозиченнями мусить бути обґрунтоване прагматичними потребами, неможливістю використання вже існуючих [13].

Дуже часто використання іншомовних слів, граматичних та фонетичних конструкцій та елементів стає безпідставним та надмірним. Таким чином, відбувається витіснення автентичної мови, і разом з нею – елементу культури. Виникає перспектива певної субординації – коли в ділових відносинах, рекламному та шоу-бізнесі головною мовою буде англійська [14].

Таким чином, тотальне використання англійської мови не лише змінює склад і структуру лексики національної мови, але з часом може обмежувати сферу її функціонування. Для того, щоб зберегти мовну та культурну національну ідентичність, необхідно дотримуватися ідеї культурного й мовного плюралізму усім учасникам глобалізаційних процесів. Глобалізація повинна виступати засобом комунікації, а не деструктором національної ідентичності, культурної самобутності й мовної свідомості.

Феномен національної ідентичності спрямований на відображення менталітету, мовного і культурного підґрунтя всього народу. Успішні зразки освітніх програм, спрямованих на стійкий поступ національної ідентичності, синергізують мотиваційно-ціннісні аспекти, сферу емоцій, а також когнітивну, рефлексивну та суб'єктивну діяльність [15].

Загалом, із метою забезпечення збереження та розвитку мовної та культурної національної ідентичності в мовах глобалізації необхідними вбачаються наступні заходи:

- 1) Гарантування високого рівня якості мовної освіти.
- 2) Залучення уваги до вивчення української мови у навчальних закладах різних рівнів.

- 3) Підтримка поступу української культури, мистецтва, літератури.
- 4) Залучення суспільства до різнопланових мовних ініціатив.
- 5) Імплементация сучасних технологій підтримки української мови, у тому числі, мовних додатків та онлайн-ресурсів.
- 6) Популяризація української мови як інструменту для міжнародного спілкування та співпраці.
- 7) Аналіз мовних практик у різних соціальних групах та контекстах.
- 8) Дослідження аспектів впливу глобалізації на українську мову.
- 9) Інтеграція інноваційних мовних технологій для підтримки використання української мови в сучасному цифровому середовищі.

Варто зауважити, що у цифровізованому освітньому середовищі функціонує дієвий інструментарій технологій, які можуть бути потенційно застосовані для укріплення та розвитку мовної та культурної національної ідентичності. Залучаючи можливості мобільних додатків, онлайн-тренінгів, соціальних мереж, аудіо- та відеопідкастів, віртуальні заходи (вебінари, онлайн-конференції, віртуальні фестивалі), інноваційні освітні технології сприяють усвідомленню учасниками освітнього процесу себе компонентом етнічної спільноти, формації позитивного сприйняття власної культури [16].

Використання та навчання мов (української, англійської) в академічній університетській спільноті, зокрема, у межах дисциплін «Українська мова за професійним спрямуванням», «Академічна українська та англійська мови», «Основи наукових досліджень та академічного письма» базується на потенціалі грамотного користування мовами з метою формування низки переваг, створення нових можливостей, налагодження глибших взаємин та формування конкурентних переваг. Мовна підготовка до міжнародної комунікації у освітньому середовищі повинна поєднувати знання мови, комунікаційні навички, культурну чутливість та адаптивність.

Необхідно зацентувати, що темпи розвитку інформаційно-комп'ютерних технологій наразі суттєво випереджають можливості їх імплементации у систему мовної підготовки в навчальних закладах. При цьому, вони спроможні значно підвищити рівень ефективності навчальної діяльності на різних освітніх рівнях, а саме залучення інноваційних технологій дозволяє формувати стратегію мовної підготовки, що спонукає здобувача до рефлексій та стимулює його самостійність, творчу самореалізацію та пізнавальну активність.

Висновки. Інтенсифікація популярності англійської мови та інших іноземних мов, їх впливу на культурний обмін на тлі процесів глобалізації обґрунтовує пріоритетність збереження української мови та

її розвитку. Глобалізація характеризується дуалістичним характером впливу на розвиток мовної та культурної національної ідентичності. Нівелювання негативних наслідків глобалізації не слід очікувати від етнографічного та ідеалістичного підґрунтя.

Основні засади оптимізації сучасних освітніх програм повинні позиціонуватись підґрунтям підтримки національно-культурної та мовної ідентичності учасників освітнього процесу. Актуальність проблематики підтримки та розвитку феномену національно-культурної та мовної ідентичності у освітньому середовищі, на тлі необхідності в збереженні етнічних цінностей та національної самобутності в кризових умовах суспільного розвитку, не залишає сумнівів.

Глобалізація інтенсифікує важливість англійської як мови міжнародного спілкування. Українська мова адаптується до цього явища і зазнає динамічних змін, щоб відповідати вимогам глобальної інтеграції. Словниковий склад її збагачується за рахунок запозичень та впливу іноземних культур, що розширює можливості комунікації, але актуалізує питання збереження лексичної ідентичності. Інтернет та соціальні мережі, поруч із освітніми технологіями, позиціонуються на сьогодні важливими майданчиками для виявлення мовної ідентичності та розвитку мов. Ці заходи можуть активно сприяти збереженню та розвитку мовної та культурної національної ідентичності України в умовах глобалізації.

Література:

1. Nazizova O. Українознавчі пріоритети формування національно-культурної ідентичності учнівської молоді. *Українознавство*. 2020. №4 (77). С. 170-182. [https://doi.org/10.30840/2413-7065.4\(77\).2020.218698](https://doi.org/10.30840/2413-7065.4(77).2020.218698)
2. Авраменко О. М. Вплив глобалізації на мовну ситуацію в Україні. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету*. Сер. Філологія. 2009. Вип. 12. С. 11–17.
3. Демченко В. Особливості формування національно-культурної ідентичності у здобувачів освіти. *Перспективи та інновації науки*. 2023. №13 (31).
4. Рожнова Т. Проблема формування у підлітків національно-культурної ідентичності в умовах реформи освіти. *Збірник тез III Всеукраїнського науково-методологічного семінару «Позиціонування закладу освіти засобами новітніх технологій менеджменту»*. 2021. С. 112.
5. Балашова Т. П. Вплив глобалізації на розвиток української мови. *Українська мова та література в школі: матеріали II Всеукр. наук. конф., Дніпро, 2016*. С. 30–34.
6. Мельничук О. О. Вплив глобалізації на розвиток української мови. *Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича*. Сер. Філологія. 2012. Вип. 315. С. 163–167.
7. Гончарова М. Роль мови у формуванні різновидів ідентичностей. *Мова і суспільство*. 2015. Вип. 6. С. 60–69.

8. Бондаренко Н. В. Ціннісна самоактуалізація учнівства як ресурс уреалізації української національної ідеї. Проблеми цивілізаційної суб'єктності України: місія науки і освіти. 2022. С. 178-188. https://lib.iitta.gov.ua/732333/1/BNV_2022_conf_OD.pdf

9. Золотухіна С. Т., Іонова О. М., Лупаренко С. Є. Актуальні цінності сучасної європейської освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. пр.* Запоріжжя: КПУ. 2021. № 76(1). С. 42–46. <http://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/6143>

10. Олєфіренко Т., Цветкова Г., Матвієнко О. Національно-культурна ідентичність: досвід зарубіжних країн. *Педагогіка і психологія постмодернізму: цінності, компетентності, діджиталізація*: колективна монографія. Aerzen: Heilberg IT Solutions UG (haftungsbeschränkt) InterGING Verlag. 2021. 504 с.

11. Pew Research Center. 2022. <https://www.pewresearch.org/>

12. Бондар Т.І. Ідентичність, національна ідентичність і якість освіти: ідеї М.А Козловця. *Національна ідентичність в мові і культурі: збірник наукових праць*. К.: Талком. 2020. С.126-131.

13. Різак Г. В., Ципляк Н. О., Голуб О. В. Створення інноваційних освітніх програм в Україні: досвід і рекомендації країн ЄС. *Академічні візії*. 2023. №22. <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/520>

14. Удовиченко Л. М. Проблема культурно-національної ідентичності та шляхи її вирішення у Новій українській школі. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2022. №37 (1). С. 138-151. <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/41512>

15. Кравчук І., Заклюка А. Знищення української ідентичності через освіту на тимчасово окупованих територіях України як прояв геноциду українського народу. *Scientific Collection «InterConf+»*. 2024. №42 (189). С. 317-333. <https://doi.org/10.51582/interconf.19-20.02.2024.032>

16. Азарова А.К. Вплив англiцизмiв на сучасну українську мову та культуру: автореф. к. філол. наук : Київ, 2013.

17. Phillipson R. English as an International Language: Challenges and Opportunities // *English Today*. 2003. Vol. 19. No. 18:46

References:

1. Hazizova, O. (2020). Ukrainoznavchi priorityty formuvannia natsionalno-kulturnoi identychnosti uchnivskoi molodi [Ukrainian Studies Priorities for the Formation of National and Cultural Identity of Students]. *Ukrainoznavstvo – Ukrainian Studies*, 4 (77), 170-182. Retrieved from: [https://doi.org/10.30840/2413-7065.4\(77\).2020.218698](https://doi.org/10.30840/2413-7065.4(77).2020.218698) [in Ukrainian]

2. Avramenko O. M. (2009) Vplyv hlobalizatsii na movnu sytuatsiiu v Ukraini. [Impact of globalization on the language situation in Ukraine] *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho lnhvistychnoho universytetu. Ser. Filolohiia. – Bulletin of the Kyiv National Linguistic University. Philology*, (12), 11–17. [in Ukrainian]

3. Demchenko, V. (2023). Osoblyvosti formuvannia natsionalno-kulturnoi identychnosti u zdobuvachiv osvity [Features of the formation of national and cultural identity in students]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky – Prospects and innovations of science*, 13 (31). [in Ukrainian]

4. Rozhnova, T. (2021). Problema formuvannia u pidlitkiv natsionalno-kulturnoi identychnosti v umovakh reformy osvity [The problem of forming national and cultural identity in adolescents in the context of education reform]. *Zbirnyk tez III Vseukrainskoho naukovo-metodolohichnoho seminaru «Pozytsionuvannia zakladu osvity zasobamy novitnikh tekhnolohii menedzhmentu» – Collection of abstracts of the III All-Ukrainian scientific and methodological seminar "Positioning of the educational institution by means of the latest management technologies.* 112. [in Ukrainian]

5. Balashova T. P. (2016) Vplyv hlobalizatsii na rozvytok ukrainskoi movy. [The impact of globalization on the development of the Ukrainian language] *Ukrainska mova ta literatura v shkoli: materialy II Vseukr. nauk. konf., Dnipro. – Ukrainian language and literature at school: materials of the II All-Ukrainian scientific conference., Dnipro, 30–34.* [in Ukrainian]

6. Melnychuk, O. O. (2012). Vplyv hlobalizatsii na rozvytok ukrainskoi movy. [The impact of globalization on the development of the Ukrainian language] *Naukovyi visnyk Chernivetskoho natsionalnogo universytetu imeni Yuriia Fedkovycha. Ser. Filolohiia. – Scientific Bulletin of Yuriy Fedkovich Chernivtsi National University. Philology, (315), 163–167.* [in Ukrainian]

7. Honcharova, M. (2015). Rol movy u formuvanni riznovydiv identychnosti. [The role of language in the formation of different types of identities] *Mova i suspilstvo. – Language and society, (6), 60–69.* [in Ukrainian]

8. Bondarenko, N. V. (2022). Tsinnisna samoaktualizatsiia uchnivstva yak resurs urealnennia ukrainskoi natsionalnoi idei [Value Self-Actualization of Students as a Resource for the Realization of the Ukrainian National Idea]. *Problemy tsyvilizatsiinoi subiektnosti Ukrainy: misiia nauky i osvity – Problems of civilizational subjectivity of Ukraine: the mission of science and education, 178-188.* Retrieved from: https://lib.iitta.gov.ua/732333/1/BNV_2022_conf_OD.pdf [in Ukrainian]

9. Zolotukhina, S. T., Ionova, O. M., & Luparenko S. Ye. (2021). Aktualni tsinnosti suchasnoi yevropeiskoi osvity [Actual values of modern European education]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh – Pedagogy of forming a creative personality in higher and secondary schools: a collection of scientific papers.: zb. nauk. pr. Zaporizhzhia: KPU, 76(1), 42–46.* Retrieved from: <http://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/6143> [in Ukrainian]

10. Olefirenko, T., Tsvietkova, H., & Matviienko, O. (2021). Natsionalno-kulturna identychnist: dosvid zarubizhnykh krain. Pedahohika i psykholohiia postmodernizmu: tsinnosti, kompetentnosti, didzhytalizatsiia: kolektyvna monohrafiia [National and cultural identity: the experience of foreign countries. Pedagogy and Psychology of Postmodernism: Values, Competencies, Digitalization: A Collective Monograph]. Aerzen: Heilberg IT Solutions UG (haftungsbeschränkt) InterGING Verlag. 504 p. [in Ukrainian]

11. Pew Research Center. (2022). Retrieved from: <https://www.pewresearch.org/>

12. Bondar, T.I. (2020). Identychnist, natsionalna identychnist i yakist osvity: idei M.A Kozlovtsia [Identity, national identity and quality of education: ideas of M.A Kozlovets]. *Natsionalna identychnist v movi i kulturi: zbirnyk naukovykh prats – National identity in language and culture: a collection of scientific papers.* K.: Talkom.126-131. [in Ukrainian]

13. Rizak, H. V., Tsypliak, N. O., & Holub, O. V. (2023). Stvorennia innovatsiinykh osvitnikh prohran v Ukraini: dosvid i rekomendatsii krain YeS [Creating Innovative Educational Programs in Ukraine: Experience and Recommendations of EU Countries]. *Akademichni vizii – Academic visions, 22.* Retrieved from: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/520> [in Ukrainian]

14. Udovychenko, L. M. (2022). Problema kulturno-natsionalnoi identychnosti ta shliakhy yii vyrishennia u Novii ukrainskii shkoli [The Problem of Cultural and National Identity and Ways to Solve It in the New Ukrainian School]. *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka. Psykholohiia. Pedahohika – Teacher education: theory and practice. Psychology. Pedagogy*, 37 (1). 138-151. Retrieved from: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/41512> [in Ukrainian]

15. Kravchuk, I., & Zakliuka, A. (2024). Znyshchennia ukrainskoi identychnosti cherez osvitu na tymchasovo okupovanykh terytoriiakh Ukrainy yak proiav henotsydu ukrainskoho narodu [The destruction of Ukrainian identity through education in the temporarily occupied territories of Ukraine as a manifestation of the genocide of the Ukrainian people]. *Scientific Collection «InterConf+»*, 42 (189). 317-333. Retrieved from: <https://doi.org/10.51582/interconf.19-20.02.2024.032> [in Ukrainian]

16. Azarova, A.K. (2013) Vplyv anhlitsyzmiv na suchasnu ukrainsku movu ta kulturu: avtoref. k. filol. nauk [The influence of anglicisms on the modern Ukrainian language and culture: the author's abstract of the candidate of philological sciences]. Kyiv [in Ukrainian].

17. Phillipson, R. (2003). English as an International Language: Challenges and Opportunities. *English Today*, 19(18:46).